Ein Cynllun ar gyfer Cydraddoldeb yng Nghymru

Egwyddorion a Nodau ar gyfer 2024-2028

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Crynodeb ar gyfer pobl ifanc

Helo

Mae Llywodraeth Cymru eisiau i Gymru fod yn fwy cyfartal.

Rydym ni eisiau bod yn lle teg i bawb sy'n byw yma. Rydym ni eisiau gwneud y canlynol:

- **rhoi diwedd ar wahaniaethu** — fel nad yw pobl yn cael eu trin yn wahanol oherwydd pwy ydyn nhw, eu diwylliant, anabledd neu unrhyw beth.
- **rhoi diwedd ar anfantais** — fel nad yw pobl yn colli allan ar gyfleoedd mewn bywyd oherwydd ble maen nhw'n byw, neu dlodi.

Tlodi — pan na all rhywun fforddio eu holl anghenion sylfaenol. Mae byw mewn tlodi yn gwneud bywyd yn anoddach ac yn atal pobl rhag cael cyfleoedd. Nid yw hynny'n gyfartal.

Mae hwn yn dweud wrthych chi am ein Cynllun Cydraddoldeb.

Mae'n nodi ein hamcanion a'n nodau ar gyfer Cymru fwy cyfartal. **Rydyn ni eisiau gwybod beth rydych chi'n ei feddwl fel nad ydyn ni'n gadael unrhyw beth allan.**

Cydraddoldeb a Thegwch?

Mae cydraddoldeb yn ymwneud â phawb:

- yn cael cyfle cyfartal i wneud y mwyaf o fywyd
- yn cael y gefnogaeth maen nhw ei hangen
- yn cael eu trin yn deg.

Mae **Tegwch** yn golygu deall nad ydym ni i gyd yn dechrau o'r un lle. Mae rhai pobl angen mwy o gefnogaeth i gyflawni'r un canlyniad, fel:

- pobl hŷn
- plant a phobl ifanc
- menywod a merched
- pobl anabl
- pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig
- ffoaduriaid a cheiswyr lloches
- LHDTC+
- pobl sy'n byw mewn tlodi.

Mae gennym ni gynlluniau yng Nghymru sy'n gwella cydraddoldeb a bywydau pobl. Mae'r Cynllun Cydraddoldeb hwn yn ychwanegu atynt.

Er enghraifft: nid yw pawb yn gwisgo esgid gwaith brown maint 9!

Mae pobl angen pob math o esgidiau gwahanol sy'n ffitio'u traed ac yn eu helpu yn eu bywydau.

Ynglŷn â’r cynllun hwn

Cynnwys pobl

Er mwyn ein helpu i ysgrifennu’r cynllun hwn, fe wnaethom weithio gyda grwpiau o weithwyr proffesiynol a grwpiau cydraddoldeb. Fe wnaethom ni hefyd wneud y canlynol:

- ymchwilio i opsiynau i gryfhau cydraddoldeb a hawliau dynol
- anfon holiaduron i gael gwybod am anghydraddoldeb yng Nghymru
- gweithio gyda’r Grŵp Cynghori ar Hawliau Dynol a’r Gweithgor Opsiynau Deddfwriaethol
- cynnal ymgynghoriad gyda chymunedau ar draws Cymru
- astudio tystiolaeth ac adroddiadau
- cynnal gweithdy grŵp ffocws gyda dros 30 o weithwyr proffesiynol

Cyfreithiau a chynlluniau

Mae’r cynllun hwn wedi’i adeiladu ar y cyfreithiau a’r cynlluniau sydd gennym ni eisoes yng Nghymru, gan gynnwys:

- **Deddf Cydraddoldeb 2010**
- **Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus**
- **Dyletswydd Cydraddoldeb Benodol Cymru**
- **Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015**
- **Y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol** — pawb yn gweithio gyda’i gilydd i leihau’r effaith mae tlodi yn ei chael ar fywydau pobl
- **Rhaglen Cydlyniant Cymunedol** — mae’r rhaglen hon yn cefnogi pobl o wahanol gefndiroedd i fyw, gweithio, teimlo’n ddiogel, a chymryd rhan yn eu cymuned.

Gwneud y gwahaniaeth mwyaf

Rydym ni am i'r cynllun hwn weithio a gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i fywydau pobl. Nod y cynllun hwn yw lleihau anghydraddoldebau yn y 7 maes bywyd hyn:

- **addysg** – mwynhau dysgu gydol oes
- **gwaith** – cyfleoedd mewn cyflogaeth, prentisiaethau, a gwirfoddoli
- **safonau byw** – cymryd rhan mewn bywyd cymunedol a lleihau tlodi
- **iechyd** – cael cymorth a gwasanaethau i wella iechyd
- **cymryd rhan** —cymryd rhan a dweud eich dweud
- **cyfiawnder a diogelwch personol** – dod o hyd i help a gwneud Cymru'n lle mwy diogel
- **yr amgylchedd** – diogelu'r amgylchedd mewn ffyrdd sy'n deg i bawb a ddim yn achosi mwy o anghydraddoldebau.

Hawliau

Rydym ni wedi ymrwymo i sicrhau bod gan bobl eu Hawliau Dynol yng Nghymru. Mae hyn yn cynnwys Hawliau Plant. Mae gan bob plentyn hawliau sydd wedi'u nodi yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

- **Erthygl 2 — mae gan bob plentyn yr hawliau sydd wedi'u nodi yn y CCUHP.**
- **Erthygl 12 - mae gan yr holl blant hawl i gael gwrandawiad a'u cymryd o ddifrf.**

Mae'r cynllun hwn wedi'i adeiladu ar hawl pobl i beidio â phrofi gwahaniaethu a chael eu trin yn deg.

Ein nod hirdymor

Nod: Mae Cymru yn genedl sy'n seiliedig ar degwch, cynhwysiant, a heb wahaniaethu.

Mae hyn yn golygu y bydd Cymru'n fan lle:

- mae pawb yn cael eu trin yn deg
- nad oes unrhyw un yn cael ei drin yn wahanol oherwydd pwy ydyn nhw
- gall pawb gymryd rhan yn eu cymunedau
- gall pawb gymryd rhan mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau
- mae gan bawb ei hawliau
- mae pawb yn cael cyfleoedd ym mhob rhan o'u bywydau
- mae pawb yn teimlo eu bod nhw'n cael eu parchu a'u gwerthfawrogi.

Ydych chi'n cytuno â'r nod hwn?

Ydw ◯ Nac ydw ◯ Ddim yn gwybod ◯

Pam?

Ein nodau

Nod 1: Rydyn ni eisiau creu Cymru lle gall pawb ffynnu ac rydyn ni'n lleihau tlodi.

Ffynnu — tyfu, gwneud yn dda, a bod yn llwyddiannus.

Byddwn ni yn:

- creu cyfleoedd a chefnogi pobl i ddod o dlodi
- dod o hyd i ffyrdd o gamu i'r adwy yn gyflym a chefnogi pobl cyn iddynt syrthio i dlodi
- gwella'r canlyniadau ar gyfer teuluoedd incwm isel.

Rydym ni am helpu cymaint â phosibl, ond dim ond gan Lywodraeth y DU y gall rhai pethau fel budd-daliadau a threthi gael eu newid.

Nod 2: Rydym ni am greu Cymru lle:

- **mae pawb yn gwybod am hawliau**
- **mae hawliau yn cael eu diogelu a'u hyrwyddo**
- **mae hawliau wedi'u cynnwys yn ein holl bolisïau a chynlluniau.**

Byddwn ni yn:

- diogelu a chryfhau cydraddoldeb a hawliau yng Nghymru
- sicrhau bod pawb yn gwybod am hawliau
- sicrhau bod pawb yn gwybod ble i gael cyngor a chefnogaeth ar gyfer eu hawliau
- sicrhau bod hawliau yn cael eu cynnwys yn ein holl bolisïau a chynllunio
- annog awdurdodau lleol a sefydliadau i gynnwys hawliau yn eu gwaith.

Ein nodau

Nod 3: Rydym ni am greu Cymru lle:

- **mae pawb yn gwybod am wasanaethau ac yn gallu eu defnyddio**
- **mae gan bawb yr un gefnogaeth o ansawdd uchel.**

Byddwn ni yn:

- sicrhau bod pawb yn cael dweud eu dweud am sut mae gwasanaethau'n cael eu cynllunio a'u darparu
- mesur sut mae gwasanaethau'n helpu pobl i gyflawni eu canlyniadau ac yna'n defnyddio'r wybodaeth honno i wella gwasanaethau
- dileu rhwystrau sy'n atal pobl rhag defnyddio a manteisio i'r eithaf ar wasanaethau
- gweithio i atal gwahaniaethu a sicrhau nad yw staff sy'n gweithio ar draws gwasanaethau yn trin rhai pobl yn wahanol oherwydd pwy ydyn nhw.

Nod 4: Rydym ni am greu Cymru sy'n ddiogel i bawb a chymryd camau i atal gwahaniaethu, erledigaeth, aflonyddu, cam-drin, troseddau casineb, bwlio, trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol.

Byddwn ni yn:

- sicrhau bod gwasanaethau'n deall sut y gall y materion hyn effeithio ar bobl fel eu bod nhw'n eu helpu yn y ffyrdd cywir
- sicrhau y gall pobl gael yr help a'r gefnogaeth gywir i fyw heb ofn a gwella eu hiechyd a'u lles
- datblygu Dangosyddion Cenedlaethol Cymru ar gyfer trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig, a thrais rhywiol, fel y gallwn ni gefnogi pobl yn well a gwella ein gwaith.

Ein nodau

Nod 5: Rydym ni am greu Cymru lle:

- **mae pawb yn gallu cymryd rhan a llwyddo mewn gwaith**
- **mae pawb yn gallu defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus**
- **mae arweinwyr o gefndiroedd gwahanol ac yn edrych fel y bobl yn ein cymunedau.**

Byddwn ni yn:

- rhoi cyfleoedd i bobl gymryd rhan, cael eu hethol a chynrychioli eu cymunedau, gan gynnwys pobl â nodweddion gwarchodedig
- sicrhau bod systemau'n deg ac yn lleihau anghydraddoldeb
- cynyddu nifer y bobl o wahanol gefndiroedd mewn arweinyddiaeth yn y llywodraeth a meysydd eraill o fywyd
- hyrwyddo llwyddiant arweinwyr ac entrepreneuriaid o bob cymuned fel bod gan bobl fodelau rôl
- cefnogi pobl anabl i gymryd rhan, cael eu hethol a chynrychioli eu cymunedau
- cefnogi pobl mewn tlodi i gymryd rhan, cael eu hethol a chynrychioli eu cymunedau.

Nodweddion gwarchodedig — mae rhai pobl yn wynebu mwy o wahaniaethu oherwydd eu hoedran, rhyw, hil, cefndir ethnig, crefydd a rhesymau eraill.

Nod 6: Rydym ni am greu Cymru lle:

- **mae pawb yn cael cyfleoedd teg a chyfartal ar gyfer cyflogaeth**
- **mae pawb yn cael eu trin yn deg yn y gwaith.**

Byddwn ni yn:

- bod yn enghraifft o gyflogwr teg fel llywodraeth
- sicrhau ein bod yn cyflogi pobl o lawer o wahanol gefndiroedd
- sicrhau nad oes bylchau cyflog a rhoi cyflog cyfartal i bobl sy'n gwneud yr un swydd
- cael gwared ar rwystrau sy'n atal staff rhag cyrraedd eu nodau.

Ein nodau

Nod 7: Rydym ni am greu Cymru sy'n amgylcheddol gynaliadwy mewn ffyrdd sy'n deg i bawb.

Byddwn ni yn:

- parhau i ddysgu am yr heriau a'r risgiau o symud i sero-net a delio â'n hinsawdd sy'n newid yn gyflym
- sicrhau bod ein gweithredoedd i leihau carbon yn deg ac nad ydynt yn achosi anghydraddoldeb
- helpu pentrefi, trefi a dinasoedd i wneud y penderfyniadau cywir i ddelio â newid yn yr hinsawdd mewn ffyrdd teg
- sicrhau nad yw newidiadau amgylcheddol yn gwneud bywyd yn waeth i bobl sy'n byw mewn tlodi.

Sero net — yw pan nad ydym ni'n ychwanegu mwy o garbon i'r atmosffer nag yr ydym ni'n cael gwared arno.

Ydych chi'n cytuno gyda'r 7 nod hyn?

Ydw ◯ Nac ydw ◯ Ddim yn gwybod ◯

Pam?

Egwyddorion

Mae'r cynllun hwn yn seiliedig ar dair egwyddor:

1. Rhaid i bopeth rydym ni'n ei wneud fel llywodraeth helpu i gael gwared ar rwystrau a chefnogi cydraddoldeb. Mae hyn yn cynnwys ein holl gynlluniau a pholisïau o hyn ymlaen.

2. Rhaid i bopeth rydym ni'n ei wneud gysylltu â'i gilydd a chynnwys gwrando ar bobl ledled Cymru. Bydd hyn yn ein helpu i ddeall sut mae gwahanol gynlluniau a pholisïau yn gweithio, nodi bylchau a dod o hyd i'r ffyrdd gorau o helpu pobl. Mae hwn yn newid cymhleth felly byddwn yn adolygu ein gwaith yn rheolaidd ac yn gwrando ar adborth.

3. Rhaid gwirio popeth i sicrhau nad oes unrhyw fylchau rhwng yr hyn yr ydym ni am ei wneud a'r hyn sy'n digwydd. Bydd hyn yn ein helpu i weld lle mae angen i ni newid ein gwaith neu wneud mwy. Bydd Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn helpu i sicrhau bod hyn yn digwydd.

Ydych chi'n meddwl mai dyma'r egwyddorion cywir?

Ydw ◯ Nac ydw ◯ Ddim yn gwybod ◯

Pam?

Ydych chi'n meddwl y bydd yr egwyddorion hyn yn gwella'r cynllun? Ydw ◯ Nac ydw ◯ Ddim yn gwybod ◯

Camau nesaf

Mae Cymru'n tyfu ac yn newid. Bydd y cynllun hwn yn cael ei wirio a'i ddiweddaru'n rheolaidd.

Byddwn yn adrodd ar sut rydym ni'n cyflawni ein hamcanion bob blwyddyn.

Rhai cwestiynau olaf

A oes unrhyw faterion eraill yn ymwneud â chydraddoldeb a bywyd cymunedol rydych chi'n credu y dylem ni ddelio â nhw?

Oes ◯ Nac oes ◯ Ddim yn gwybod ◯

If yes, what?

Ydych chi'n credu y bydd y nodau hyn yn helpu i hyrwyddo a chefnogi hawliau dynol yng Nghymru?

Ydw ◯ Nac ydw ◯ Ddim yn gwybod ◯

Pam?

Ydych chi'n meddwl y bydd y nodau hyn yn ein helpu i ddelio â thlodi?

Ydw ◯ Nac ydw ◯ Ddim yn gwybod ◯

Pam?

A oes unrhyw beth arall yr hoffech chi ei ddweud am y cynllun hwn?

Diolch am ddarllen hwn

Anfonwch eich atebion at:

Cydraddoldeb Strategol a Phrif Ffrydio
Is-adran Cydraddoldeb a Hawliau Dynol
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

YrIsadranCydraddoldebAHawliauDynol@gov.wales

erbyn: 12 Chwefror 2024